

pod redakcją naukową
Agnieszki Nowickiej

Wybrane problemy osób starszych

Niniejsza **darmowa publikacja** zawiera jedynie fragment pełnej wersji całej publikacji.

Aby przeczytać ten tytuł w pełnej wersji [kliknij tutaj](#).

Niniejsza publikacja może być kopiowana, oraz dowolnie rozprowadzana tylko i wyłącznie w formie dostarczonej przez NetPress Digital Sp. z o.o., operatora [sklepu na którym można nabyć niniejszy tytuł w pełnej wersji](#). Zabronione są jakiegokolwiek zmiany w zawartości publikacji bez pisemnej zgody NetPress oraz wydawcy niniejszej publikacji. Zabrania się jej od-sprzedaży, zgodnie z [regulaminem serwisu](#).

Pełna wersja niniejszej publikacji jest do nabycia w sklepie internetowym [Złote Ebooki](#).

Wybrane problemy osób starszych

Uniwersytet Zielonogórski w Zielonej Górze

Wybrane problemy osób starszych

pod redakcją naukową
Agnieszki Nowickiej

Oficina Wydawnicza „Impuls”
Kraków 2008

© Copyright by Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2006

Recenzenci:

prof. zw. dr hab. Anna Zawadzka
dr hab. Adam A. Zych, prof. DSWE TWP we Wrocławiu

Redakcja merytoryczna:

Agnieszka Nowicka

Korekta:

Beata Bednarz
Daria Loska
Małgorzata Miller
Danuta Porębska

Projekt okładki:

Ewa Beniak-Haremska

Książka finansowana przez Uniwersytet Zielonogórski

ISBN 978-83-7308-646-3

Oficyna Wydawnicza „Impuls”
30-619 Kraków, ul. Turniejowa 59/5
tel. (012) 422-41-80, fax (012) 422-59-47
www.impulsoficyna.com.pl, e-mail: impuls@impulsoficyna.com.pl
Wydanie II, Kraków 2008

*Podobnie jak jesień może być najpiękniejszą porą roku,
tak i starość może być najpiękniejszym okresem życia,
w którym osiąga się życiową mądrość i czuje prawdziwy smak życia,
a to, co się w ciągu życia przeżyło, daje poczucie rzetelnego dzieła.*

*Bywają jednak jesienie słotne i bezowocne,
i starość też jałowa, bolesna, a nawet tragiczna być może.*

Antoni Kępiński (1918–1972), *Rytm życia*, Kraków 1978

*Pracę tę poświęcam
moim kochanym Dziadkom
Agnieszka Nowicka*

Spis treści

Wstęp	11
-------------	----

Część pierwsza
Biologiczne, psychologiczne
i społeczne aspekty starzenia się i starości

<i>Agnieszka Nowicka</i> Starość jako faza życia człowieka	17
---	----

<i>Adam A. Zych</i> <i>Małgorzata Kaleta-Witusiak</i> Geragogika specjalna – moralnym obowiązkiem naszych czasów	27
--	----

<i>Jacek Nowicki</i> Historyczne uwarunkowania postrzegania roli człowieka starego w społeczeństwie	43
---	----

<i>Wojciech Kołodziej</i> Bio-psycho-społeczne funkcjonowanie osób starszych a społeczne stereotypy i uprzedzenia dotyczące starzenia się i starości	55
---	----

<i>Jolanta Lipińska-Lokś</i> Postrzeganie starości przez młodzież z wadą słuchu	73
--	----

Wojciech Kołodziej

Zaburzenia psychiczne i ryzyko samobójstwa
u osób w starszym wieku 87

Zbigniew Rudnicki

Śmierć jako kres życia ludzkiego 99

Adam A. Zych

Rozpaczać, aby żyć – żałoba w życiu człowieka 121

Część druga

Funkcjonowanie osób starszych w różnych środowiskach i rolach społecznych

Aleksandra Maciarz

Macierzyństwo w okresie starości 145

Marzena Sendyk

Osoby starsze w roli dziadków 151

Izabela Fornalik

Trzy historie. Trzy oblicza starości
osób z niepełnosprawnością intelektualną 161

Jarosław Bąbka

Psychospołeczne aspekty przystosowania się osób starych
do warunków życia w domu pomocy społecznej 183

Dorota Niewiedział

Poczucie jakości życia ludzi starych
mieszkających w domach pomocy społecznej 199

Część trzecia

Wybrane formy aktywności i terapii osób w starszym wieku

Henryk Pędziwiatr

Sprawność mechanizmów immunologicznych u osób starszych
i możliwości terapeutycznego oddziaływania
z wykorzystaniem masażu klasycznego 223

Małgorzata Czerwińska

Książka w rehabilitacji niewidzących seniorów.
Uwagi o biblioterapii reminiscencyjnej 239

*Agnieszka Nowicka**Kamila Błazewicz*

Preferowane formy wykorzystywania czasu wolnego
przez uczestników Klubu Seniora w Nowym Tomysłu 253

Aleksandra Matusiak

Aktywność zabawowa podopiecznych
Domów Dziennego Pobytu w Zielonej Górze 275

*Agnieszka Nowicka**Ewelina Majdańska*

Aktywność seniorów – słuchaczy
Żarskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku 283

Informacja o autorach 297

Wstęp

W przebiegu życia ludzkiego można wyróżnić kilka etapów. Pierwszym z nich jest okres dzieciństwa, ostatnim zaś starość. Starość jest tak samo istotną fazą naszego życia, jak każda inna. Jednak, jak zauważa J. Semków (Semków, 2002), współcześnie jest ona spostrzegana w sposób bardzo zróżnicowany. Jeszcze w połowie XX wieku dość rozpowszechniony był pogląd, że starość jest mniej wartościowym, niż wcześniejsze, okresem życia ze względu na pogłębiający się deficyt sił witalnych człowieka i jego degradację biologiczną. Natomiast na przełomie XX i XXI wieku próbuje się nadać starości nowy wymiar, eksponując jej rangę związaną z różnymi aspektami wartościowego i satysfakcjonującego funkcjonowania jednostki w finalnej fazie życia.

Obecnie starość coraz częściej jest postrzegana nie jako okres stagnacji i biernego oczekiwania na śmierć, lecz jako faza życia, w której człowiek ma do wypełnienia wiele różnorodnych zadań, ułatwiających mu adaptację do nowych warunków życia, wzbogacających jego osobowość i nadających sens jego dalszej egzystencji. Stanowi ona dla jednostki kolejne życiowe wyzwanie, któremu musi sprostać, pomimo pogarszającego się wraz z wiekiem stanu zdrowia i sprawności psychofizycznej. W świadomości społecznej coraz bardziej utrwała się przekonanie, że kreowanie własnej starości w dużym stopniu zależy od nas samych.

Co sprawia, że ostatnia faza życia człowieka fascynuje przedstawicieli tak wielu dyscyplin naukowych? Dlaczego obecnie podejmuje się próby waloryzacji starości? Najprawdopodobniej przyczyn tego stanu rzeczy należy upatrywać we wzrastającej na całym świecie liczbie osób w starszym wieku, co jest spowodowane wydłużaniem się przeciętnego życia ludzkiego, spadkiem umieralności oraz mniejszym wskaźnikiem urodzin. Na dodatek, jak wynika

Niniejsza **darmowa publikacja** zawiera jedynie fragment pełnej wersji całej publikacji.

Aby przeczytać ten tytuł w pełnej wersji [kliknij tutaj](#).

Niniejsza publikacja może być kopiowana, oraz dowolnie rozprowadzana tylko i wyłącznie w formie dostarczonej przez NetPress Digital Sp. z o.o., operatora [sklepu na którym można nabyć niniejszy tytuł w pełnej wersji](#). Zabronione są jakiegokolwiek zmiany w zawartości publikacji bez pisemnej zgody NetPress oraz wydawcy niniejszej publikacji. Zabrania się jej od-sprzedaży, zgodnie z [regulaminem serwisu](#).

Pełna wersja niniejszej publikacji jest do nabycia w sklepie internetowym [Złote Ebooki](#).